

BESZÁMOLÓ

CSILLAGOK ALATT

Rendhagyó esti látogatás a Pannonhalmi Főapátságban

▶ ÁSVÁNYI ILONA

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

A 2020-ban első ízben meghirdetett és nagysikerű „csillagtúra” után 2021. augusztus 12-én este ismét rendhagyó sétára várta a Pannonhalmi Főapátság az érdeklődőket.

Az együttlét imádsággal indult – az esti zsolozsmán, a vesperáson vehettek részt a vendégek, majd **Biriszló Lőrinc bencés testvér** vezetésével bejárták a Pannonhalmi Bazilikát, csillagábrázolásokat keresve.

Ezután a Könyvtárban folytatódott a séta, ahol éggömböket és csillagászzal kapcsolatos régi könyveket tekinthettek meg a látogatók, **Ásványi Ilona**, a könyvtár vezetője segítségével.

Utána **Binzberger Ákos atya** tartott szemléltetett előadást a csillagászatból.

A program a Főapátság pincészetének teraszán zárult; a szervezők is és a vendégek is azt remélték, hogy egy pohár gyöngyöző bor elfogyasztása közben talán hullócsillagot is láthatnak...

A Könyvtárban többek között a következő éggömböket és köteteket szemlélhették közelről a program résztvevői:

- **Johann Gabriel Doppelmayr:** *Globus Coelestis Novus Stellarum fixarum Loca secundum celeberrimi Astronomi Dantiscani Iohannis Hevelii Catalogum ad anum Chr. 1730 compl. sistens, opera Ioh. Gabr. Doppelmaieri. M.P.P. exhibitus a Iohanne Georgio Puschnero Chalcographo Noribergensi A.C.1728;*
- **Johann Elert Bode:** *Himmels-Kugel auf welcher die Sterne nach den vollständigsten Beobachtungen verzeichnet sind für das Jahr 1800 von I. E. Bode Astronom u. Mitglied der Königl. Preu. Acad. D. Wissen. U. v. diesem im J. 1804 vermehrt u. verbessert;*
- **Nagy Károly – Dien Károly (Charles Dien)** féle első magyar éggömböt, 1840-ből, melynek földgömb-párját is őrzi a gyűjtemény.

A könyvek közül két kötetet emeltünk ki, **Giovanni Antonio Magini** (1555-1617) és **Sebastian Münster** (1488-1552) egy-egy művét.

Giovanni Antonio Magini, (latinul *Maginus*), olasz csillagász, asztrológus, térképész és matematikus, *Novæ coelestium orbium theoricæ congruentes cum obseribus N. Copernici*, (Velenca, 1589) című művében, Kopernikusz heliocentrikus rendszerével szemben a világ geocentrikus rendszerét támogatva kidolgozta saját bolygóelméletét. A kötet egykor **Himmelreich György főapát** tulajdonában volt, akinek könyvtáráról, könyveiről ismertető olvasható a könyvtárunk honlapján. ➤ **Himmelreich** szokásos tulajdonbejegyzésén túl egy későbbi *possessor-bejegyzést* is látunk, mely Pannonhalmára utal, mint tulajdonosra: **Conventus Monasterij S. Martini in Montis Pannoniae ord. S. Benedicti**. A címlapversón az Egyetemi Könyvtár kerek

pecsétje is látható. Ez arra utal, hogy a II. József féle feloszlatskor (1786) a kötet a budapesti Egyetemi Könyvtárba került, majd, amikor 1802-ben I. Ferenc idejében a bencés rend ismét működhetett Pannonhalmán, visszakerült a gyűjteménybe.

Sebastian Münster, német térképész, kozmográfus, hebraista tudós 1544-ben megjelent **Cosmographia** című, széles körben elterjedt, és sok nyelvre (latin, francia, olasz, spanyol) lefordított munkájának 1554-es prágai, cseh nyelvű kiadását őrizzük. A mű a 16. század egyik legsikeresebb és legnépszerűbb alkotása volt, 100 év alatt 24 kiadást ért meg. A szerző hat könyvben kívánta leírni az akkor ismeretes világot; történelmi, földrajzi, csillagászati és más természettudományos, valamint kultúrtörténeti ismereteket ad az akkori tudományos színvonalon. Sebastian Münster ferences szerzetes volt, majd elhagyta a rendet, sőt a protestáns egyház tagja lett. Bázelen, Tübingenben és Heidelbergben tanított. Több mint 70 művet írt, többek között a **Germania descriptio-t** (1530) kiadta a **Mappa Europae-t** (1536), **Horologiographia** (1531) címmel értekezést írt a napórák építéséről, valamint a bolygók mozgásáról: **Organum Uranicum** (1536). Ezen kívül lefordított egy héber grammatikát, kiadott egy latin-görög-héber szótárt, nevéhez fűződik a héber biblia első latin fordításban kommentárokkal megjelentetett német kiadása **Hebraica Biblia** (1534–1535).

A kötet Régi Pannonhalmi Könyv (RPK), tehát az 1786-os feloszlats előtt a könyvtár tulajdonában volt, **Magger Placid** bencés szerzetes, főapáthoz (1647-1667) köthető, aki fontos szerepet játszott Pannonhalma török utáni konszolidációjában. Ez azt jelenti, hogy főapátsága alatt Pannonhalma kilépett a „végvár szerepből,” az itt

állomásozó katonaság elhagyta az épületegyüttest, így ismét monostorként működhetett. Ezen kívül újjászervezte a kolostorhoz tartozó plébániákat. Magger Placid 1658-ban összeíratta a főmonostor javait, köztük a könyvtár állományát is, több kötetben fellelhetjük a rá utaló tulajdon-bejegyzést vagy azt az információt, hogy az adott kötetet ő vásárolta. Ebben a kötetben is pecsét tanúskodik arról, hogy 1786 után ez a kötet is az Egyetemi Könyvtárba került, majd ama 757 dokumentum között volt, melyek a Rend visszaállítása után visszakerült a gyűjteménybe. ►